

ע"פ 41198/10/17 - מדינת ישראל נגד נ א

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לערעורים פלייט
לפני כב' השופטים: י' נועם - סגן נשיא, ר' פרידמן-פלדמן וא' אברבנאל

ע"פ 41198-10-17 מדינת ישראל נ' נ א

המערער

מדינת ישראל

באמצעות פרקליטות מחוז ירושלים

נגד

המשיב

נ א

על-ידי ב"כ עו"ד ליאור כהנא

פסק דין

השופטת ר' פרידמן-פלדמן:

1. ערעור המדינה על גזר דינו של בית המשפט השלום בירושלים (סגן הנשיא כב' השופט מרדכי כדורי) מיום 18.9.2017 בת"פ 12900-03-16, לפיו בוטלה הרשעתו של המשיב והוטל עליו שירות לתועלת הציבור בהיקף של 150 שעות, חתימה על התחייבות וצו מבחן למשך שנה.

הערעור מופנה כנגד אי ההרשעה.

ההליכים בבית-משפט קמא

2. ביום 24.11.2016 הודה המשיב בבית משפט קמא (לפני כב' השופטת ח' מ' לומפ) בעובדות כתב אישום מתוקן, במסגרת הסדר טיעון, והורשע בעבירה של התפרעות, לפי סעיף 152 לחוק העונשין תשל"ז-1977 (להלן: "החוק"), ובעבירה של סיוע לניסיון סיכון דרכים, לפי סעיף 344 בצירוף סעיף 25 לחוק. במסגרת ההסדר, הודיעו ב"כ הצדדים כי עמדת המערער להרשעה, מאסר בעבודות שירות למשך ארבעה חודשים ומאסר על תנאי, והסנגור חופשי בטיעוניו בשאלת ההרשעה ובעניין העונש.

3. על פי עובדות כתב האישום המתוקן, כפי שפורטו בגזר דינו של בית משפט קמא, ביום 2/3/2016 התקיימה הפגנה של חרדים נגד חוק הגיוס לצה"ל, במסגרתה נערכה תהלוכה. עם הגעת המפגינים לרחוב בר אילן, החלו חלק מהמפגינים לחסום נתיבי נסיעה, הציתו פחים, השליכו גדרות ברזל לכביש וניסו לדרדר אליו פחי אשפה. המשיב הצטרף להתפרעות וסייע לאחרים לדחוף מיכל אשפה גדול ("צפרדע") לעבר הכביש, על מנת לחסום אותו ולהפריע למכוניות שנסעו בו אותה העת, אך הפח נבלם בשפת המדרכה. מיד לאחר מכן נעצר המשיב על ידי כוח משטרה שהיה במקום.

4. טרם הטיעונים לעונש, הוגש תסקיר שירות המבחן בעניינו של המשיב. על פי האמור בתסקיר, כפי שפורט בגזר דינו של בית משפט קמא, המשיב התמודד במשך השנים עם קשיים רבים, אך לצד זה הוא מגלה תפקוד יציב במישור התעסוקתי והמשפחתי. זוהי מעורבותו הראשונה של המשיב בפלילים, שבוצעה, להערכת שירות המבחן, על רקע קשייו המפורטים בתסקיר, בהיעדר מודעות להשלכות של התנהלותו, ובאופן חריג להתנהגותו בדרך כלל.

בית משפט קמא ציין, כי לא הוצגו לפני שירות המבחן מסמכים המלמדים על כך שהרשעתו של המשיב עלולה לפגוע בו באופן קונקרטי, ולמרות זאת המליץ שירות המבחן לבטל את הרשעתו של המשיב, זאת לנוכח השתלבותו של המשיב בתהליך טיפולי; נכונותו לעמוד בפיקוח במסגרת צו מבחן; היעדר עבר פלילי; גילו הצעיר; ועל מנת לחזק את כוחותיו ולא לחסום בפניו אפשרויות תעסוקה בעתיד. כן ציין בית המשפט, כי בשל חשיבות התפקוד התעסוקתי התקין של המשיב, לשיקומו של המשיב וקידום תפקודו התקין, המליץ שירות המבחן להטיל על המשיב צו של"צ מצומצם בהיקף של 100 שעות וצו מבחן.

גזר הדין

5. פרשת גזר הדין התקיימה לפני סגן הנשיא כב' השופט כדורי.

בגזר דינו מצא בית משפט קמא כי יש מקום לסיים את ההליך ללא הרשעה. בית המשפט קבע שהמשיב ממלא אחר התנאים שנקבע בפסיקה כי הם מצדיקים הימנעות מהרשעה, וכדבריו:

"מצבו הנפשי של הנאשם אינו פשוט. הוא קיבל פטור מצה"ל על רקע נפשי, סובל לאורך השנים מתסמיני דיכאון, מצוקה נפשית, תנודות במצב הרוח, סיטי לילה וקושי בשמירה על מסגרת תעסוקתית יציבה. חוויות הילדות הקשות שלו, שפורטו בתסקיר, גורמות לו לתחושות מצוקה וחרדה, והשפיעו על מצבו הנפשי והרגשי לאורך השנים. הוא אובחן כבעל אישיות ילדותית, חלשה ולא בשלה להתמודדות במצבי לחץ... בנסיבות אלה, הרשעתו תעצים במידה ניכרת את קשייו להתפרנס, תצמצם עוד, באופן ניכר, את אפשרויות קליטתו במסגרת תעסוקתית, המצומצמות מאוד ממילא..."

עוד קבע בית משפט קמא, כי ויתור על הרשעה בעבירות האמורות לא יפגע פגיעה מהותית בשיקולי הענישה האחרים. נקבע כי בהתפרעות בה המשיב השתתף, לא יידו אבנים לעבר כוחות משטרה, לא השתתפו בה רעולי פנים, לא יודו במהלכה בקבוקי תבערה, היא לא התקיימה בעיתוי בעל משמעות מיוחדת ולא במקום רגיש או יוצא דופן באופן העלול להבעיר את הזירה עצמה ואף מקומות אחרים. עוד נקבע כי המשיב, אשר סייע לאחרים בניסיונם לדרדר מיכל אשפה גדול לכביש, לא ביצע עבירה מושלמת, לא שימש מבצע עיקרי ולא עלה בידם של המתפרעים להפריע לתנועה ברחוב באמצעות מיכל האשפה. בנוסף ציין בית משפט קמא, כי המשיב לא ביצע את מעשיו על רקע אידיאולוגי אלא להיפך, וכי הוא מתחרט על מעשיו ומתבייש בהם מאוד.

טיעוני הצדדים בערעור

6. המערערת טוענת כי טעה בית משפט קמא עת נמנע מלהרשיע את המשיב בעבירות המיוחסות לו. נטען כי בית

משפט קמא לא נתן ביטוי הולם בגזר דינו לחומרת העבירה ולפגיעה בערכים המוגנים העומדים בבסיס עבירה זו. המערערת טוענת כי כאשר מדובר בנאשם בגיר, הימנעות מהרשעה מהווה חריג לכלל ולפיו משנקבעה אשמתו של אדם בביצוע עבירה הוא יורשע.

לטענת המערערת, המבחן להימנעות מהרשעה, כפי שנקבע בע"פ 2083/96 תמר כתב נ' מדינת ישראל, פ"ד נב(3) 337(להלן: "הלכת כתב"), לא מתקיים במקרה זה. לטענת המערערת, לא הוכח כי הרשעה תפגע פגיעה חמורה בשיקומו של המשיב, וחומרת העבירה איננה מאפשרת ויתור על הרשעה.

המערערת טוענת עוד, כי בית משפט קמא לא נתן משקל ראוי להיבטים המחמירים הבולטים במעשיו של המשיב, ובין היתר לכך שמדובר בעבירות שבוצעו על רקע אידיאולוגי; עבירות המופנות כנגד הסדר הציבורי; חומרת האירוע, במהלכו נחסמו נתיבי נסיעה, הושלכו גדרות ברזל לכביש, הוצתו פחים ודורדרו פחי אשפה לעבר הכביש, והמסוכנות הטמונה בו; וכן שכיחות התופעה. לטענת המערערת, האינטרס הציבורי במיגור עבירות מהסוג הנדון, דוחק את שיקולי השיקום מפני שיקולי הענישה האחרים.

לפיכך מבקשת המערערת להרשיע את המשיב בעבירות בהן הודה.

7. ב"כ המשיב טוען, בתגובה בכתב שהגיש לקראת הדיון בערעור, כי החלטת בית משפט קמא עומדת בתנאים שנקבעו בהלכת כתב ואין מקום להתערב בה.

לטענת ב"כ המשיב, העבירות אותן עבר המשיב, בנסיבותיהן, אינן בעלות חומרה שאינה מאפשרת ביטול הרשעה. לדבריו, מתסקיר שירות המבחן ומדבריו של המשיב בבית משפט קמא, עולה כי מעשיו של המשיב נעשו על רקע מצבו הנפשי המיוחד ולא על רקע אידיאולוגי. עוד טוען ב"כ המשיב, ומפנה לפסיקה בעניין זה, כי בעניינם של בגירים צעירים, לא נדרשת הוכחת נזק קונקרטי כתנאי בל יעבור לביטול הרשעה.

בנוסף טוען ב"כ המשיב, כי כלל הוא שערכאת הערעור לא גוזרת מחדש את העונש אלא בוחנת את סבירות גזר הדין של הערכאה הדיונית, וכי עיקרון זה חל גם בשאלת ההרשעה. לטענת ב"כ המשיב, בהתחשב בנסיבותיו המיוחדות של המשיב, גם אם ניתן להגיע לתוצאה שונה בעניינו של המשיב, אין מקום להתערבות ערכאת הערעור.

לפיכך ביקש ב"כ המשיב לדחות את הערעור.

8. בדיון בערעור, הוסיף ב"כ המערערת כי מדובר בעבירות "שהן מכת עיר, שכיחות ונפוצות". לדבריו, ככלל נוהג בית משפט להרשיע בעבירות אלה.

ב"כ המשיב הוסיף בטיעונו בעל פה, כי מדובר בבחור צעיר מאוד, מבולבל מאוד, הסובל מבעיות נפשיות. כן הוסיף כי המשיב בתחילת חייו התעסוקתיים, כי הוא התחתן, נולד לו ילד והוא החל לעבוד. ב"כ המשיב ציין, כי המשיב צעיר מאוד ומתחיל את חייו עם קשיים בשל מחלת נפש, ואין מקום להוסיף עליהם קושי נוסף של הרשעה.

דיון והכרעה

9. כאמור, המערערת ממקדת את טיעוניה בשאלת ההרשעה.

כפי שצינו בעבר, הכללים בסוגיית ההימנעות מהרשעה הותוו בפסיקת בית-המשפט העליון. נפסק, כי ניתן להגיע בגזר-דין לתוצאה של אי-הרשעה "רק בנסיבות יוצאות דופן, בהן אין יחס סביר בין הנזק הצפוי מן ההרשעה בדין לבין חומרתה של העבירה" (ר"ע 432/85 גדעון רומנו נ' מדינת ישראל (21.8.85)). ההלכה הפסוקה מורה, כי הימנעות מהרשעה אפשרית בהתקיים שני גורמים מצטברים: "ראשית, על ההרשעה לפגוע פגיעה חמורה בשיקום הנאשם, ושנית, סוג העבירה מאפשר לוותר בנסיבות המקרה המסוים על ההרשעה בלי לפגוע באופן מהותי בשיקולי הענישה האחרים..." (הלכת כתב). בשורה ארוכה של פסקי-דין נקבע, כי הימנעות מהרשעה של מי שאשמתו הוכחה, הנה בגדר "חריג שבחריגים" והיא "תיעשה אך במקרים יוצאי דופן" (ראו למשל: ע"פ 8528/12 אלירן ציפורה נ' מדינת ישראל (3.3.13), והאסמכתאות המפורטות שם; ורע"פ 1949/15 תקרורי נ' מדינת ישראל (2.4.15)). באשר לשאלה, האם עצם ההרשעה עלולה לפגוע "פגיעה חמורה" בשיקומו או בעתידו של הנאשם, נפסק כי על בית-המשפט להשתכנע, כי "הפגיעה הקשה שתיגרם לנאשם בעטיה של הרשעה, אינה שקולה כלל ועיקר לתועלת הציבורית המועטה שזו תניב" (ע"פ 9150/08 מדינת ישראל נ' ביטון (23.7.09)). עוד נפסק, כי בבוא בית-המשפט לבחון את הנזק העלול להיגרם לנאשם "יש להתייחס לנזק מוחשי-קונקרטי, ואין להידרש לאפשרויות תיאורטיות, על פיהן עלול להיגרם לנאשם נזק כלשהו בעתיד" (ע"פ 8528/12 בענין אלירן צפורה לעיל; וכן ראו ע"פ 2862/12 מילמן נ' מדינת ישראל (24.1.13)); וכי על הנאשם העותר לאי-הרשעתו, להציג "חשש ממשי כי הטלת אחריות בפלילים תחבל בסיכויי שיקומו... ובחזרתו לדרך הישר" (רע"פ 7720/12 פלוני נ' מדינת ישראל (12.11.12); וכן ראו: רע"פ 3589/14 שרון לוזון נ' מדינת ישראל (10.6.14)). כן הודגש, כי את הטענות בדבר פגיעה קשה וקונקרטית בסיכויי השיקום, יש לבסס בתשתית ראייתית מתאימה (רע"פ 7224/14 משה פרנסקי נ' מדינת ישראל (10.11.14)). עם זאת, שאלת הנזק הקונקרטי, נבחנת באורח ספציפי בכל מקרה ומקרה, ואכן קיימים מקרים חריגים שבהם "ריככה" הפסיקה את דרישת הוכחתו של הנזק, בהתאם לנסיבות הקונקרטיות שנדונו באותם הליכים (ע"פ 3554/16 יעקובוביץ נ' מדינת ישראל (11.6.17); ע"פ 5446/15 חנימוב נ' מדינת ישראל (3.3.16); ורע"פ 8215/16 אברהם יצחק נ' מדינת ישראל (29.3.17)).

10. בענייננו, לא נתקיימו שני התנאים המצדיקים הימנעות מהרשעה.

לגבי העבירה - מדובר בהתפרעות ובסיוע לניסיון סיכון דרכים. על פי עובדות כתב האישום המתוקן, המשיב השתתף בהפגנה של חרדים כנגד חוק הגיוס לצה"ל. ההפגנה, שהחלה בסביבות השעה 21:00, הסלימה, ובמסגרתה חסמו חלק מהמשתתפים נתיבי נסיעה, השליכו גדרות ברזל לכביש, הציתו פחים, וניסו לדרדר מיכלי אשפה לעבר כביש בר אילן. המשיב הצטרף להתפרעות כשעתיים לאחר שההפגנה החלה, וסייע לאחרים לדחוף מיכל אשפה גדול "צפרדע" לעבר כביש בר אילן, על מנת לחסום את הכביש ולהפריע למכוניות שנסעו בו באותה עת. הפח נבלם בשפת המדרכה ונעצר. מדובר במי שהצטרף להתפרעות בעיצומה, ותרם את חלקו כמפורט לעיל.

מדובר בעבירה המופנית כנגד הסדר הציבורי, בתופעה שאיננה נדירה, ובמעשים שיש בהם כדי לסכן את הנוסעים בכביש.

נוכח מהות העבירה ואופי האירוע, כמו גם מעשיו של המשיב, ספק אם נסיבות המקרה מאפשרות סיום ההליך ללא הרשעה.

גם בכל הנוגע לפגיעת ההרשעה בשיקומו של המשיב, לא הוכחה פגיעה במידה המצדיקה הימנעות מהרשעה.

קצינת המבחן ציינה כי לא הוצגו מסמכים המעידים על כך שהרשעה עלולה לפגוע במשיב באופן קונקרטי, ונימקה המלצתה שלא להרשיע את המשיב, בהשתלבותו בהליך הטיפול, בהעדר עבר פלילי, ובנימוק שלא לחסום לפני המשיב אפשרויות תעסוקה בעתיד.

המשיב בגיר בן 21 שנה, נשוי ואב לבן, לומד בישיבה, ובמקביל עובד כמלווה הסעות ילדים. המשיב סובל מקשיים על רקע נפשי, כמפורט בתסקיר שירות המבחן. מהתסקיר עולה כי המשיב מתקשה ליטול את הטיפול הפסיכיאטרי שעליו הומלץ, ומבחינת "גורמי סיכון", הפחתה ברמת הסיכון תלויה בהתמדה בטיפול במסגרת בריאות הנפש. המשיב הביע נכונות להמשיך בהליך הטיפול במסגרת שירות המבחן, ולפיכך הומלץ על העמדתו במבחן ועל הטלת שירות לתועלת הציבור בהיקף מצומצם, שיאפשר המשך טיפול ובמקביל המשך בתפקוד התעסוקתי.

השיקולים האמורים מצדיקים ענישה מקילה יחסית, כפי שהטיל בית משפט קמא, ואשר אין ערעור לגביה, אך הם אינם מצדיקים הימנעות מהרשעה. לא הונחה תשתית לפגיעה אפשרית של הרשעה בעתידו התעסוקתי של המשיב, ואין גם תשתית לפגיעה של הרשעה בהמשך הטיפול שאותו מקבל המשיב במסגרת שירות המבחן.

בנסיבות אלה, יש לקבל את ערעור המדינה, ולהרשיע את המשיב בעבירות בהן הודה.

אשר על כן, המשיב מורשע בעבירות שנקבע כי ביצע, ורכיבי הענישה ייוותרו על-כנם.

המזכירות תשלח העתק פסק הדין לב"כ הצדדים ולשירות המבחן.

ניתן היום, ד' בתמוז התשע"ח, 17 ביוני 2018, בהיעדר הצדדים (על-פי הסכמתם).

אלי אברבנאל, שופט

רבקה פרידמן-
פלדמן, שופטת

יורם נועם, סגן נשיא